

Saksbehandler: Beate Fagerli

Saksdokumenter:

- Rapport nr. 7/2012 **Beate Fagerli og Svein Arne Lindø**
Rapport fra CPCEs første internasjonale møte av protestantiske synoder, Bad Boll, Tyskland, 20.-22. januar 2012
- Rapport nr. 8/2012 **Stephanie Dietrich**
Rapport fra konferanse om menneskerettigheter i regi av Evangelische Akademie Bad Boll, KEK, CPCE og den russisk-ortodokse kirken, desember 2011
- Rapport nr. 9/2012 **Stephanie Dietrich**
Rapport fra CPCEs rådsmøte i Tallinn 2.-5.2.2012

Saker i de økumeniske organisasjonene

Community of Protestant Churches in Europe (CPCE)

Forslag til vedtak

Følgende saker tas til orientering:

1. Rapport fra CPCEs første internasjonale møte av protestantiske synoder, Bad Boll, Tyskland, 20.-22. januar 2012
2. Rapport fra konferanse om menneskerettigheter i regi av Evangelische Akademie Bad Boll, KEK, CPCE og den russisk-ortodokse kirken, desember 2011
3. Rapport fra CPCEs rådsmøte i Tallinn 2.-5.2.2012

Rapport fra CPCEs første internasjonale møte av protestantiske synoder,

Bad Boll, Tyskland, 20.-22. januar 2012

«Free for the Future – Protestant Churches in Europe»

v/Beate Fagerli og Svein Arne Lindø

Deltakere studerer Europakartet

Helgen 20.-22. januar 2012 deltok Svein Arne Lindø og Beate Fagerli fra Den norske kirke på et første internasjonalt møte av protestantiske synoder i Europa, i regi av Community of Protestants Churches in Europe (CPCE) i samarbeid med den evangelisk-lutherske kirken i Württemberg og dens synode. Over 80 deltakere fra 51 protestantiske kirker i Europa deltok. Møtet fant sted på det evangeliske akademiet (konferansesenter) i Bad Boll utenfor Stuttgart.

Program

Programmet startet med en rekke hilsener - fra den lutherske biskopen, biskopen for Brødreminigheten (hermhuterne), synodeleder, direktøren for senteret og en statssekretær - før CPCE-president Thomas Wipf innledet. Wipf ga en grei oversikt over de pågående studieprosessene i CPCE, og penset disse inn mot tema for CPCEs generalforsamling i september; «Free for the Future – Protestant Churches in Europe». Han trakk særlig frem betydningen av at synodemedlemmer og valgte leke representanter for kirkeledelsene i Europa er en viktig kilde til fornyelse og nytenkning for de protestantiske kirkene i Europa, et syn som senere ble bekreftet av deltakerne selv.

Visepresidenten i Europaparlamentet i Strasbourg, Rainer Wieland, holdt en innledning hvor han understreket betydningen av kirkenes rolle som verdiskapere i Europa. Han fremholdt at europeisk enhet ikke kan nås uten felles verdier, og her er kirkene viktige. Han pekte på at landene stadig skylder på hverandre for å unngå å ta ansvar for verdiskapning, men det var likevel temmelig vagt hva han mente med verdier, og hvem som har ansvaret for europeiske verdivalg.

Gjennom paneldebatter, bibelstudier, innledninger og gruppearbeid jobbet deltakerne med pågående utfordringer for kirkene i Europa, fra økonomisk krise og europeisk enhetsarbeid, til kirkenes rolle som endringsaktører i samfunnet. En panelsamtale

mellom representanter fra fire kirker som handlet om deres håp for de protestantiske kirkene i Europa, gav et svært sprikende bilde av hvilken virkelighet kirkene lever i. Det var for eksempel stor forskjell på den sveitsiske representants oppfatning av ansvaret de protestantiske kirkene i Sveits har overfor samfunnet, og den italienske delegatens syn på protestantenes rolle som opposisjonsgruppe i samfunnet.

I grupper jobbet delegatene med flere tema; lekfolks rolle i kirkene, felles gudstjenestefeiring, ungdom, diakoni, rettferdighet og menneskerettigheter samt migrasjon. Av saker som fikk mye oppmerksomhet, var særlig lekrepresentasjon i kirkelig lederskap, samarbeid om diakoni og samarbeid med migrantmenigheter. Det ble også foreslått at CPCE arbeider videre med teologisk begrunnelse for kirkelig engasjement i rettferdighets- og menneskerettighetsarbeid. Innspill og forslag ble oversendt en resolusjonskomité som utarbeidet forslag til en uttalelse fra møtet.

Utkomme

I vedlagte uttalelse (Closing Statement) legges det særlig vekt på involvering av de synodale strukturene i arbeidet med kirkefelleskap; særlig bør kirkemøtemedlemmer involveres i det protestantiske kirkesamarbeidet. CPCE ble oppfordret til å inkludere synoderepresentanter i lederskapet i sine egne strukturer, og å styrke representasjonen av leke representanter for å styrke det demokratiske samarbeidet. I tillegg legger uttalelsen vekt på unifiseringsprosessen i Europa, og at europeisk enhet ikke kan oppnås uten felles verdier. Kirkenes rolle i dette arbeidet er viktig fordi de er forankret i lokale nettverk og er derfor nære folk flest. På spørsmål fra norske deltakere ble det forsikret om at CPCE ikke anser EU som politisk union som sammenfallende med Europa som kontinent, og at det protestantiske kirkesamarbeidet må omfatte hele Europa.

Avslutningsvis fokuserer uttalelsen på samarbeidet om reformasjonsmarkeringen. Interessante reaksjoner meldte seg da vi foreslo å legge til en setning om behovet for å ivareta bredden i det økumeniske samarbeidet rundt reformasjonsmarkeringen. Med eksempler fra LVF og Norge trakk vi inn bl.a. samarbeid med Den romersk-katolske kirke. Dette møtte nokså kraftig motbør fra noen representanter, for eksempel fra østerrikske minoritetskirker. Nok en gang ble forskjellen på kontekstene vi lever i tydelig, og ikke minst forskjellen mellom kirkenes posisjon og rolle i økumenisk samarbeid, alt ettersom de er minoritets- eller majoritetskirker. Kompromissløsningen ble å legge vekten på kirkenes kontinuerlige reformbehov for å imøtekomme mennesker i et Europa i endring.

Presidenten i CPCE, Thomas Wipf, takket delegatene for engasjementet og lovet å ta oppfordringene videre til generalforsamlingen. Delegatene vedtok også å sende et brev til *The Fellowship of the Middle East Evangelical Churches*, som møtes i Beirut om to uker. Brevets budskap uttrykker først og fremst solidaritet med de kristne i Midtøsten (se vedlagte brev).

Egne refleksjoner

Det er en glede å få delta på møter hvor en treffer kristne søsken fra andre kirker og har anledning til å feire gudstjeneste sammen, og å utveksle erfaringer og tanker fra

forskjellige synsvinkler. I selve møtet med andre mennesker ligger det inspirasjon og læring.

Samtidig ligger det utfordringer i hvordan ulike kirkerepresentanter forholder seg til tema. Det var stor interesse for å diskutere synodenes rolle i kirkene og i kirkesamarbeidet. Det er tydelig at det har vært en rivende utvikling i demokratiske styreformert blant de protestantiske kirkene i Europa; synoden som ledende organ styrkes mange steder. Derfor er det viktig og spennende å bringe sammen representanter for synodene for å styrke europeisk kirkesamarbeid og møte felles utfordringer.

Videre er det store forskjeller i hvilken type makt synodene har, samt i sammensetning og i definisjon av hva en synode er. Dette kom ikke egentlig på bordet, og dermed oppstår også en fare for misforståelser. Det er viktig at arbeidet med å styrke kontakten mellom protestantiske synoder i Europa tar høyde for forskjellene mellom synodene når det gjelder hvilke rolle de spiller i egen kirke. Når det er sagt, må det understrekes at det var et unisont ønske om at denne typen møter burde gjentas, uten at det dermed kom frem noe forslag til frekvens.

Møtet bar preg av en forhåndsdefinisjon av hva synode er, i stor grad basert på de tyske synodemodellene (som også varierer noe). Ettersom 21 tyske «landeskirchen» var representert med over halvparten av deltakerne ble også møtet for øvrig svært tyskdominert. Dette gjorde det vanskelig å få diskutert spørsmål rundt andre modeller, som for eksempel ledelsen av den lutherske kirken i Polen, de nordiske folkekirkemodellene, de franske protestantiske kirkenes samarbeid med migrantkirker o.a. Problemet kan nok også bli større dersom en ut fra en tysk synodemodell tenker europeisk kirkesamarbeid inn i en slags overordnet, europeisk synode. Dette er ingen aktuell mulighet for mange av medlemskirkene. Men ettersom det kan virke som en tanke for noen, bør CPCE snarest arbeide med definisjonen av en synode, dens rolle i kirken, og forholdet til hva som konstituerer en kirke.

Fra avslutningsgudstjenesten i Brødremenighetens forsamlingslokaler i Kurbadet

Også konferansespråket var dominert av tysk. På tross av oversettelse i plenum falt en del deltakere ut under arbeidsgrupper. Dette er et gjentakende problem i CPCE, som vi stadig minner dem på. For vår egen del fikk vi rikelig anledning til å varme opp skoletysken. For øvrig var arrangementet godt, og ordningen med de evangeliske akademiene (konferansesentra) som mange av kirkene har, fungerer utmerket som lokale rammer for internasjonale økumeniske møter.

30.01.2012
BFA
To vedlegg

**First Conference Meeting of Protestant Synods in Europe
20th to 22nd January 2012
Protestant Academy, Bad Boll, Germany**

Closing Statement

For the first time in the history of the Church, delegates of the protestant synods in Europe met from 20th to the 22nd January in the Protestant Academy, Bad Boll. The meeting was arranged by the Community of Protestant Churches in Europe (CPCE) together with the Protestant Church in Württemberg and the Württemberg Synod. Theme of the conference was the strengthening of co-operation between the protestant churches in Europe

As delegates of the synods and governing conferences of 51 protestant churches from 17 European countries we declare together:

We wish to deepen the church fellowship in the CPCE at the synodal level

For this, closer co-operation between the synods is necessary. This first conference meeting has revealed many possibilities and opportunities lying in closer synodal co-operation. We wish to work in our synods and leadership conferences to extend such co-operation.

To strengthen the co-operation between the protestant synods in Europe we recommend that regular opportunities be arranged for meetings at synodal level. We thank the Church of Württemberg and the Württemberg Church Synod for making this first conference meeting possible in the Protestant Academy in Bad Boll. We request the CPCE member churches to consider whether they can arrange a follow-up conference.

We wish to increase the opportunities for democratic co-operation

The comprehensive sharing of synods in responsibility for church leadership is a special mark of the protestant churches. The synods are forces for innovation in the protestant churches. It is important for the future of the protestant churches in Europe to strengthen these democratic structures. We therefore wish for a closer integration of synod members in the co-operation between the protestant churches at European level.

We request the CPCE to search for appropriate ways in the future of also involving representatives of the synods and church leadership conferences in the boards of CPCE and its working programmes. Lay participation in the leadership of the protestant churches should be strengthened on the European level as well.

The CPCE member churches are requested to delegate more members of synods when invited to CPCE forums and doctrinal conversations, and so to strengthen the lay element.

We wish to share in shaping the unification of Europe

Political and economic co-operation on the continent of Europe are in a state of crisis. We are finding that the unity of Europe cannot be reached without common values. With their closeness to places and people, European protestant churches carry an important responsibility for sharing in the shaping of Europe. Cross-border meetings like today's between synods even the way for this joint co-operation. We wish to strengthen the joint protestant voice at European level for a Europe that is close to people. With this we share in the ecumenical engagement for the unification of the European continent to which the churches of Europe committed themselves in the Charta Oecumenica.

On the road together to the Reformation jubilee in 2017

The motto of the approaching CPCE General Assembly in Florence is "Free for the Future". This Assembly will consider the co-operation between the European protestant churches in the time leading up to the Reformation Jubilee in 1517. Here, processes of reform in the protestant churches should be at the centre of attention. We find that we must repeatedly free ourselves from something in order to be free for the new. So our protestant churches must ever and again reform themselves anew in order to be able to meet their responsibility for society in the future as well. We wish to contribute to shaping the time till the Reformation Jubilee in 2017 as a joint process of reform of the European churches to bring new nearness to those far from the church and to those close to the church a new breadth.

Bad Boll, 22nd January 2012

In an appendix to this Closing Statement you will find individual recommendations.

Gemeinschaft Evangelischer Kirchen in Europa (GEKE)
Community of Protestant Churches in Europe (CPCE)
Communión d'Eglises Protestantes en Europe (CEPE)

First International Meeting of the Protestant Synods in Europe

20 to 22 January 2012

Protestant Academy Bad Boll, Germany

To:

**The Fellowship of the Middle East Evangelical Churches,
Meeting in Bathania-Harissa, Lebanon, 13 – 15 February 2012 for the
Conference:**

**Middle Eastern Evangelical Churches: Challenges for the Present and the
Future**

We, 82 participants from 51 member churches of the Community of Protestant Churches in Europe, are gathered for the First International Meeting of the Protestant Synods in Europe, in Bad Boll, Germany, from January 20 – 22. We are here to strengthen our co-operation, identify common challenges for our churches and define the role of Protestant churches in the future of Europe.

Some of our churches live in minority situations, others are majority churches. In the variety of societies we come from, we are looking for the common ground of Protestant churches in Europe. Acknowledging the differences between us, we wish to focus on what we have in common. In this process we recognise that there are core issues we also share with you as Protestant churches in the Middle East.

But we are also aware of the particularity of your situation. We know that as Christians you are a minority, living in uncertainty in a volatile political situation. As we are witnessing the political changes, uprisings and unrest in your region, we recognise your presence in the region as one of the utmost importance. We would therefore strongly encourage you to remain visible parts of your societies. We see

the solidarity you show as a fellowship of churches, sharing the lives of sisters and brothers living in very difficult circumstances in your region. We appreciate your active initiative to support Christians in the whole of the region, reminding us of Paul's letter to the Corinthians:

If one part of the body suffers, every part of the body suffers with it; if one part is honoured, every part rejoices with it." (1 Cor 12: 26)

As we are linked to you in Christ, we not only suffer with your losses, but we are also strengthened by your courage as witnesses to our common faith. In this spirit we are inspired by your continued cooperation with other Christian communities, and people of good faith in your countries.

Many Christians in Europe are concerned with the situation of their fellow Christians in your region. A number of activities are being undertaken in this regard, such as thematic meetings, political activism and on-going prayers. In these activities, we find it crucial that you continue to share experiences and views with us with emphasis on the challenges and changes in the Middle East.

We have been informed about your meeting in February in Beirut. We would appreciate your sharing the outcome of this meeting. As participants in the CPCE Synodal meeting, we are committed to conveying your message to our churches and communities in Europe.

We are pleased to hear that the Fellowship of the Middle East Evangelical Churches will be present at the General Assembly of the Community of Protestant Churches in Europe, gathering around the theme "Free for the Future" in Florence, Italy, in September 2012. We look forward to the opportunity of being together and share our thoughts around the situation of your churches.

With this, we pray for God's blessing for your meeting.

The participants of the First International Meeting of the Protestant Synods in Europe,
Bad Boll, Germany, January 22nd, 2012.

Rapport fra konferanse om menneskerettigheter i regi av Evangelische Akademie Bad Boll, KEK, CPCE og den russisk-ortodokse kirken desember 2011
v/Stephanie Dietrich

CPCE kom i 2010 med en kritisk uttalelse i forhold til dokumentet fra Den russisk-ortodokse kirken om menneskerettighetene. Siden har det foregått en liflig diskurs både i akademiske og kirkelige miljøer om både den russisk-ortodokse kirkens (ROCs) argumentasjon og CPCEs kritikk. På bakgrunn av en brevveksling mellom CPCE og den russisk-ortodokse kirken lyktes det i desember 2012 og arrangere en større konsultasjon ved det evangeliske akademiet i Bad Boll, i samarbeid mellom Bad Boll, CPCE og KEK/CCSE (Brüssel).

Kommisjonen for kirke og samfunn i Brüssel har en stor interesse i denne dialogen, men har på grunn av den vanskelige relasjonen med ROC og interne ortodokse spenninger forholdsvis lite handlingsrom til å opptre som aktør i denne konteksten. Konferansen i Bad Boll var et samarbeidsprosjekt mellom KEK og CPCE, selv om KEK altså måtte holde en lav profil på den offisielle arrangørsiden - ellers hadde ikke de ortodokse kommet. Konferansen var både en ekspertkonferanse for folk som er direkte engasjert i den akademiske debatten, og hadde samtidig en klar kirkepolitisk profil, med en rekke "tungvektene" også fra ortodoks side.

Jeg var med som representant fra CPCE, hadde et foredrag om økonomisk-sosiale rettigheter og deltok i sluttpanelet på vegne av CPCE. Foredraget mitt er vedlagt denne rapporten.

Konferansen var krevende, ikke minst på grunn av ROCs til tider nokså provoserende fremtreden gjennom "utenriksansvarlig" Chaplin, samtidig som den var gjennomsyret av en grunnholdning: Frem til nå har vi snakket om hverandre - nå skal vi snakke med hverandre.

Takket være blant annet Erkebiskop Feofans tydelige og diplomatiske fremferd, kan man allikevel si at konferansen ble vellykket, i den forstand at russerne modifiserte noen av uttalelsene ved å forklare deres bakgrunn, samt at man prøvde å finne andre teologiske innfallsvinkler som myknet opp frontene. ROC var meget opptatt av kristenforfølgelsene som pågår nå, mens vi fra CPCEs og KEKs side fremmet et forslag om å fortsette samtalen ved å konkretisere menneskerettighetene ved et tema som "minoritetsrettigheter".

Ved konferansens avslutning ble det ytret en (sannsynlig) invitasjon fra ROC til å fortsette dialogen i Moskva neste år, rundt et konkret tema.

Konferansen var et viktig skritt for dialogen rundt menneskerettighetene på bakgrunn av hvor vanskelig og betent temaet har vært. CPCE er positiv til å fortsette samtalen med ROC, sammen med CSC.

Avslutningsvis kan man vel også si at dette er et typisk eksempel på hvordan CSC og CPCE fungerer sammen på en meget fruktbar måte for alle parter.

Vedlegg:

Pressemelding Bad Boll

Pressemelding CSC

Foredrag: Economic and Social Rights and the role of the churches v/Stephanie Dietrich

Rapport fra CPCEs rådsmøte i Tallinn 2.-5.2.2012

v/Stephanie Dietrich

CPCEs rådsmøte i Tallinn var det siste rådsmøtet før generalforsamlingen i Firenze i september i år. Møtet var preget av at rådet måtte gå gjennom alle saker som skulle fremmes for generalforsamlingen, diskutere deres status samt vedta forslag til vedtak. I tillegg drøftet rådet forslagene til prosjekter for den kommende rådsperioden (2012-2017) etter Firenze.

Dokumentene som får høyest status i Firenze, er læresamtalene rundt Skrift og bekjennelse samt om ordinasjon og embete. Det anbefales at Generalforsamlingen vedtar at kirkene vedtar dem på nivået "zu eigen gemacht", "gjort til deres egne". De får med andre ord den høyest mulige grad av forpliktelse for medlemskirkene som slike dokumenter i det hele tatt kan ha, og bør derfor studeres nøye av Dnks delegater før generalforsamlingen.

Særskilt dokumentet om embete og ordinasjon fortjener vår oppmerksomhet. Det er blitt et veldig spennende dokument - ikke minst takket være vår egen Sven Oppegaards medvirkning.

Dokumentet representerer etter min mening virkelig et skritt fremover i protestantisk sammenheng - og er vel verdt å lese og ta innover seg når man arbeider med slike spørsmål. Tatt i betraktning at bredden av embetsforståelse slik vi finner det innenfor CPCE-kirkene på mange vis også finnes innenfor vår egen kirke, kan dokumentet være retningsvisende for vårt videre arbeid. Det vil også være interessant om man innenfor Porvoo-fellesskapet kunne arbeide med dokumentet, og se om det kan øke forståelsen for de forskjellige tilnæringsmåtene til dette spørsmålet.

Blant prosjektene som foreslås for den nye perioden, er en europeisk markering og et felles arbeid rundt reformasjonsjubileet i årene fremover, for å synliggjøre at kirkene i Europa markerer dette sammen. Blant annet er det foreslått et prosjekt rundt europeiske reformasjonsbyer. I tillegg foreslås det læresamtaler til følgende 2 temaer; Religionsteologi og kirkefellesskap. Det er selvfølgelig bare forslag fra rådet, som legges frem for generalforsamlingen - som så vedtar prioriteringene for årene fremover.

Rådet var relativt bestemt på å avvise at CPCE tar på seg mange flere arbeidsfelt, og samtalen var preget av at CPCE bare bør gjøre det CPCE skal gjøre- og verken gjenta det andre gjør, eller ta arbeidsoppgaver fra andre. Det er et viktig innspill i vår egen debatt om organisasjonenes rolle i det økumeniske landskapet. Det er dog også blitt tydelig at det er visse områder innenfor økumenisk kirkesamarbeid der de reformatoriske kirkene har felles anliggender, som bør fremmes i rammen av CPCE. Med det lille sekretariatet og den skjøre økonomien CPCE har, er det viktig med en hard prioritering. Det ser ut som om vi langt på vei har lyktes med denne strategien i den tilbakeliggende perioden siden forrige Assembly i Budapest.

Jeg takker MKR for tilliten så langt.

Oslo, 9.2.2012

Stephanie Dietrich

Vedlegg: Uttalelse fra presidiet desember 2011

Meeting the Crisis

(1) At present in Europe and beyond scarcely a day passes without showing new signs and symptoms of a deep-seated crisis in the shaping of our economic life. Meanwhile many people are directly affected. And the decisions so far reached and the means employed seem to dissipate with little effect.

The crisis has also become one of confidence in the action of institutions. Many people are deeply uneasy. In the past months young people in particular have taken to the streets to express their despair and their concern for the political and economic situation in their lands and societies. They are drawing attention to the social dimensions of the crisis. No institution has a complete and exclusive answer to it. This lost confidence can only be recovered if the search for solutions takes place in dialogue and is shaped as a vital democratic and participatory process.

We understand people's profound unease as a challenge to recover the political primacy of democracy and the social market economy over against the faceless markets. The demonstrations are an appeal to strive for a resolution of the crisis that is fair to the different generations. The problems that have piled up must not be left to the coming generations.

(2) It is above all the horrifying debts of our states and societies that have provoked this crisis. It thus also puts our life-style in the Western nations in question. Our national and social living on (apparently) unlimited credit has lost credibility and patently reached its limit. It is a profound Christian conviction that a crisis is also a call to a change of course and new reflection. Protestant churches in Europe are participating intensively in the necessary discussions and impulses to a changed, responsible life-style. These discussions must be conducted more intensively and decisively in our churches, societies and countries in order to find and apply the necessary changes.

(3) The debt crisis is forcing very far-reaching economy programmes on many European societies. The social systems must be adjusted anew. This seems to be unavoidable. It is, however, already leading even more people to slide into poverty and unemployment. It is all the more important to be reminded that Europe substantially involves the European social model, uniting solidarity and subsidiarity. This connexion should be respected in all coming reform measures: the strong can carry more burdens than the weak – this holds good within societies, but also between the nations of Europe.

In 2010 the European Union set its member states the goal of raising 20 million people in the EU out of poverty by 2020. That must not be given up.

(4) Behind the crisis of debts and budgets, preceded as it was by a financial and banking crisis, a massive injustice comes to light. Gains are privatized but losses and risks socialized. The financial sector must make its contribution to solving the debt crisis and to the meeting of debts. The proposal of the European Commission for the institution of a tax on financial transactions should be speedily approved and put into force. Beyond the EU efforts should also be made for this to be made valid within G20 as well.

(5) In this crisis the European Union is experiencing its toughest stress-test so far. Just because of this, however, it must be emphasized that in the history of Europe the political process of European unification is a rare opportunity, which must be protected and supported with courage and a sense of proportion. Already at its beginning the European Coal and Steel Community came into being by a courageous decision in the face of a dramatic economic crisis in the coal and steel sectors. From that grew the model, to this day successful, of "an ever closer union of the peoples of Europe" (Treaty of Lisbon). The decisions of the last European summits indicate that closer cooperation is being aimed for in financial and economic policies. This so-called economic governance should be anchored in the community's procedures with the participation of the Commission and the European Parliament. We are convinced that the process of European

unification, which has ensured peace and prosperity in Europe through the last decades, must not be wrecked by the current crisis.

The Praesidium of CPCE

Revd Dr. Thomas Wipf, Berne
Revd Dr. Stephanie Dietrich, Oslo
Prof. Michael Beintker, Münster

Vienna, 07th December 2011

